הא כתב על דם האשם) חד להכשיר (דהא כתב על דם האשם

צדרין וחד לפסול צידי צדרין יעל דם האשם טעל מקום דם האשם למאי אתו הני צריכי על מקום דם האשם למאי אתו הני צריכי

אי כתב רחמנא על דם האשם הוה אמינא

איתיה אין נתקנח לא כתב רחמנא על מקום

ואי כתב רחמנא על מקום הוה אמינא דוקא

נתקנח אבל איתיה אימא הוי חציצה קמ"ל

על דם האשם: אמר רבא מאחר דכתיב על

דם האשם ועל מקום יו [דם] האשם וכתיבא

ימנית בדם על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו

הימנית יו יוכתיבי בשמן דמצורע עשיר ועני

למה לי אלא אמר ¹²רבא יד יד לקמיצה רגל

רגל לחליצה אוזן אוזן לרציעה שמאלית

ריה שישא בריה אתא אמר רב שישא בריה (ס העני) למאי אתא

דרב אידי ליפסול ימין דכהן במצורע שלא

תאמר ומה במקום שלא נתרבתה שמאל

נתרבתה ימין במקום שנתרבתה שמאל אינו

דין שנתרבתה ימין ואידך שמאלית וו ויד

ורגל ימנית דעני למאי אתא ילכדתנא דבי ר'

ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא

נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה "אמר

רבה בר בר חגה אמר ר' שמעון בן לקיש כל

מקום שנאמרה אצבע וכהונה אינה אלא

ימין קס"ד אצבע וכהונה בעינן כדכתיב

יולקח הכהן מדם החמאת באצבעו וגמר

ממצורע דכתיב יו יומבל הכהן את אצבעו

הימנית הרי קמיצה דלא כתיבא בה אלא

כהונה ותנן ייקמץ יו בשמאל פסול אמר רבא

או אצבע או כהונה אמר ליה אביי הרי

הולכת אברים לכבש דכתיב בהו כהונה

דכתיב ⁴והקריב הכהן את הכל יי המזבחה

ואמר ימר זו הולכת אברים לכבש יותנן

אהרגל של ימין בשמאל ובית עורה לחוץ כי

אמרי' או אצבע או כהונה בדבר המעכב

כפרה והרי קבלה יו דבר המעכב כפרה

הוא וכתב בה כהונה דכתיב ⁵והקריבו בני

אהרן הכהנים את הדם זו קבלת הדם

יותנן בקבל בשמאל פסל ורבי שמעון

מכשיר לר' שמעון קאמרת ר"ש תרתי בעי

ומי בעי רבי שמעון תרתי והתניא ייר"ש אומר

כל מקום שנאמרה יד אינה אלא ימין אצבע

מסורת הש"ם

סד א מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה יא: סה ב מיי' פ"ה מהל' ביאת

שימה מקובצת 6) תיבות דהא כתב על דם 6) חיבות רהא כתב על דם האשם נמחק: 5) ועל מקום דם האשם נמחק: 5) ועל מקום דם למאי אתו הנהו צריכי: 1 מיבות על דם האשם נמחק: דם מקום דם: 6) הימנית דכתיבי בשמן דמצורע ל"ל: 1) תיבת העני נמחק: 1) שמאלית למאי העני נמחק: 1) שמאלית למאי אתא והשאר נמחק: מן וטבל נ״א והזה הכהן באצבעו הימנית: ע) בשמאל פסול. תימה הימנית, מן בשמאל פסול, תימה מאי פריך היינו גו"ש דידי די מקדוש קומץ: ין קבלה דרבר מקדוש קומץ: ין קבלה דרבר המעבכ בפרה היא ותנן קבל כר למבל לי וחס"ד: ינן מה"ד אימא הוי: ינן וכתיבא ימנית: יון חיבות אל אלבתור במחק: מון מנהי השור בו ושמיר ביו ושמיר ביו ושמיר ביו ושמיר ביו טו) ימנית דשמן בין דעשיר ביןדעני למה לי ותיבת דבין נמחק: . עו) רגל דמצורע עשיר כר׳ דכתים בחליצה וחלצה וגו׳ אף רגל דחליצה ימנית הס״ד ומה״ד אזן דמצורע דשמן: יו) שמאלית דעשיר: יוּן כגון א) יון שמאלית דעשיר: יון כגון או שלא נתרבתה שמאל בכל שאר קרבנות נתרבתה ימין כדאמרינן לקכן כ"מ שנאמר אצבע או כהונה אינו אלא ימין הס"ד ומה"ד מקום שנתרבה שמאל כגון: יען דראי (אכף) [כף]: כן דעני דמייתר: כאן ובפרשת עני: ככ) ממצורע עשיר. נ"א עני דכתיב ביה והזה הכהן באצבעו , הימנית מה אצבע וכהונה דהכא ימין אף דעלמא נמי ימין ואע״ג דבעשיר נמי כתיב וטבל הכהן הלכך מינה גמרינן: **כג**) מה"ד והרי קמיצה בקמיצה כתיב כהונה וקמץ הכהן הס״ד ומה״ד ותנן במס' תמיד גבי הולכת: כדן ודאי רגל של ימין הוא . דחשיב הלכד הראש שהוא דבר חשוב היה מוליך בימין והירך בשמאלו הס"ד ומה"ד ובית בשמאלו הס"ד ומה"ד ובית עורו לחוץ מקום החתך היה כנגד האיש כדי שלא יראה מבחוץ שניוול הוא קתני מיהא הולכה בשמאל אע"ג דכתב כר: לכן דאפשר לשחוט ולנתח: עון לרבנן קאמר דאמרי פסול: כו) עני ותיבת עשיר נמחק: כת) אצבע בהדה משום: . כע) ואידי על דם או אידי ואידי על מקום. ולפרש״י קשה דאי מקום. ולפרש״י קשה דאי לא הוי כתיב אלא חד לא הוי דרשינן להכשיר צדדין ולפסול צידי צדדין: () לפירוש שהתחיל לדרוש הפרשה קדריש נמי הא אבהן ידו ולא משמע כן . אלא משמע דקאי משום דרבי ירא דריש שמאלית למימר כאז שמאלית כו׳ ועוד דפי׳ על בה דו כו׳ למה לי כיון דכתיב על הו"ל לפרושי בהדיא כמו שמפרש בשמאלית. ועוד כי היכא דקשיא ליה על בהן ידו למה לי ה"ג הו"ל למיפרד על אזז תנוד למה לי שהוא ראשוז בפסוק. לכד פי׳ ר״י דכולהו הני

על דם האשם ועל מקום דם האשם למאי אתו. פירוש ללכתוב או אידי ואידי על מקום או אידי ואידי במן על דם: אכור רבא מאחר דכתב על דם כו' וכתיכא ימנית כדם על כהן ידו הימנית כו' למה די. דנהי דעל בהן דעני ודעשיר לריכין ללדדין וללידי לדדין מ"מ

ימנים למאי אתא אלא אמר רבא יד יד לקמילה יד ימנית דשמן דמלורע עשיר אתא לג"ש דהמילה ודמלורע עני לפרשה שנאמרה לשנות כך פירוש הסוגיא לן לפירוש הקונטרס וקשה דמשמע לרבא דימנית דדם אינטריך בין בעני בין בעשיר ואמאי לא ילפי מהדדי כמו (נמי) בלדדין ובלידי לדדין והוה לן למימר דימנית דדם דעני הוי לפרשה שנאמרה ונשנית כמו ימנית דשמן דעני ושמא לענין ימנית לא הוו ילפי אי לאו דהוו כתיבי בהדים כיון דחלוקין בקרבנותיהם אע"ג דילפי מהדדי ללדדין וללידי לדדין עוד קשה דמשמע שבא רבי ירמיה להמשות לרבי זירא ולפירוש החונטר׳ לא מקשי מידי ועוד קשה הא דלא נקט ר' ירמיה נמי תנוך אוזן ועוד כיון דר׳ ירמיה לא בעי על בהן למה לי אלא מכח דכתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם אם כן הוה ליה למימר מאחר דכתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם על בהן למה לי כדקאמר רבא ונראה לפרש דפריך משום דדריש רבי זירא מכפו דכל מהום שנאמר כף אינו אלא ימין אם כן בעל בהן ידו דהוי דומיא דכף לא הוה לריך למכתב ימין ולפי הספרים דגרסינן במצורע עשיר למה לי לאו דוקא והוא הדין דהוה פריך מצורע עני אלא נקט עשיר משום דאפילו בעשיר קשיא ליה אמאי אינטריך חד להכשיר נדדין וחד לפסול נידי נדדין פירוש ימנית דעשיר וימנית דעני ואע"ג דימנית לא משמע לא לדדין ולא לידי לדדין מייתורא בעלמא דריש ובמילתיה דרבא גרסינן מאחר דכתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם וכתב ימנית בדם של מצורע עשיר ימנית דכתב בשמן דמלורע ש עני למה לי ואיני יכול ליישבו יפה ולריך לדקדק בו: שמאל למאי אתא. משמחל שני דעשיר קח בעי דקמא אתא לגופיה להכשיר ומשני דאתא למעט ימין ולמיעוט אחר מיעוט דנרבי ימין אין לדרוש דא"כ לא לכתוב אלא חד והדר בעי ואידך שמאל למאי אתא היינו דעני:

אינה אלא ימין אצבע לא בעיא כהונה כהונ' בעי' אצבע אלא כהן למה לי בכהונו רחמנא שמאלית אחרינא למעוטי ימין: ואידך שמאלים דעני. בן מיותר למאי אתא: שנחחדש כה. באן ופרשת עני נחחדש קרבן עולה ויורד: **קס"ד אלכע וכהונה בעינן.** דלא אמרינן ימין אלא אם כן [כמיב] אלבע וכהונה כגון מטאת דכמיב ביה ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו (ויקרא ד) ההיא ודאי ימנית הוא דגמר ב-1 ממצורע עשיר דכתיב ביה וטבל הכהן את אצבעו הימנית (ויקרא יד) מה אלבע וכהונה דהכא ימין אף דעלמא נמי ימין: בין וחנן. במסכת חמיד (דף לא:) בהולכת אברים הרגל של ימין היה מוליך בשמאל משום דאמרינן במסכת יומא (דף כה) סדר אברים הראש והרגל היה נושא בבת אחת והאי רגל מדאזיל בהדי רישא ודאי רגל ברן ימין הוא דחשיב הלכך הראש שהוא כבד וחשוב היה מוליך בימין והירך בשמאל ואע"ג דכתב בהו כהן: ומשני לעולם או אלבע או כהונה. וכי אמרינן אינה אלא ימין בדבר המעכב כפרה דומיא דהואות דמצורע לאפוקי הולכה דלא מעכבא דאפשר בה! לפשוט ולנתח אצל הכבש אי נמי אם יש כהנים הרבה יושיטו זה לזה: **והא קבלה דמעכבא כפרה**. דאי אפשר שלא יתקבל הדם בכלי וכתב בה כהונה והקריבו בני אהרן את הדם (ויקרא א) ואמרינן בתורת כהנים [ויקרא פרשה ד] והקריבו זו קבלת הדם ותנן רבי שמעון מכשיר קבלה בשמאל: לרבי שמעון קאמרת. כלומר מדרבי שמעון פרכת בממיה: **סרסי בעי**. אלצע וכהונה וכי קאמר ריש לקיש או אלצע או כהונה לרבנן בין קא אמר דפסול: יד אינה אלא ימין. דגמר מידו הימנית דמלורע בין [עשיר]: ומשני אלבע לא בעיא כהונה. דהיכא דכתב אלצע אע"ג דלא כתב כהן אינו אלא ימין ומשכחת לה באחרי מות [ויקרא מו] ולקח מדם הפר והוה באלבעו הרי אלבע בלא כהונה: כהונה בעיא אלבע. לרבי שמעון אף על גב דכחיב כהונה לא אמרינן ימין אלא אם כן כתב אצבע בהן משום הכי מכשיר בקבלה: בכהונו. בבגדי כהונה:

לכנג ברחבים הידעם אם החומים למניג ברחבים להידעם את ברוכים להידעם הידעם במחומים הידעם במחומים הידעם מדרשת המשלח מדרשת דשמאלית דרי זירא דבשלמא אי לאו דרשא דרי זירא לא הוי קשיא ליה דאצטרכו כולהול נעפיה יפנית ולא שמאלית אבל מאחר דרשת שמאלית לגלורי דכל מקום שנאמר כף אינו אלא ימין כולהו הני יפנית דמצורע למאי אתי והאי דנקט בשמן מצורע לאו דוקא ה"ה ומי דקשיא ליה מאותם דכתיב בדם ומשני חד להכשיר כר על דם האשם ועל מקום דם האשם למה לי אדרבי זירא פריך דבשלמא

דהא כתב בהן יד ורגלי בדם האשם לעיל מיניה: חד. על בהן בין דיד בין דרגל: להכשיר לדדין. של בהן דדרשינן לקמן (דף זו.) על בסמוך כדכתיבם) ועליו מטה מנשה: וחד. על בהן בין דיד בין דרגל לפסול לידי לדדין בשר התחתון שכנגד הכף דעל אמרינן ולא תחת: על דם האשם. דעשיר ועל מקום דם האשם דעני:

למה לי. כלומר תרי קראי למה לי שמאל. כגון הכא דכתיב לעיל שמאלית כל שכן שנתרבתה ימין להכי אתא שמאלית אחרינא בעשיר גופיה דשינה עליו הכתוב לעכב שמאלית ולא ימנית. ואי קשיא הוי מיעוט אחר מיעוט לאו פירכא היא דשמאלית המא לאו מיעוט הוא דכיון דקיימא לן ג"ש דיד יד לקמילה הוה אמינא נמי נדרוש ג"ש ים האי כף דתיהוי ימנית ואינטריך למיכתב שמאל לאכשורי שמאל ולעולם כל שכן ימין להכי כתב

בשלמה חד כתביה לחשמועינן דיתן שמן על הדם ולא אנלו אלא יאן מקום דם למה לי: הוה אמינא איתיה אין. איתיה לדם יתן השמן אבל נתקנח הדם לא יתן השמן: יבו הויא חלילה. בין שמן לבהן וליפסל דרחמנא אמר על בהן להכי אינטריך על דם: אמר רבא כו' יגן וכתב ימנית בדם. למה לי למיהדר ולמכתב ימנית בשמן יד] לא לכתוב לא בעני ולא בעשיר נהי דעל בהן יתירי אילטריכו דעני ודעשיר להכשיר לדדין ולפסול לידי לדדין אלא ימנית למה לי: אלא אמר רבא. ליתא למאי דאפק׳ קמינה דשמאל פסול מדרשת דארבעה שמאלית דאם כו ימנית פון דבין שמן דעשיר בין שמן דעני למה לי אלא ימנית דשמן דעשיר לההיא דרשה אתיא: יד יד לקמילה. כתיב במלורע עשיר ידו הימניתש דלא אינטריך וכתיב בקמינה יד 🗣 וימלא כפו (ויקרא ט) מה יד מלורע ימנית אף דהמינה ימנית: רגל. מין שמן דמלורע עשיר למידרש חלילה בגזירה שוה דרגל רגל דכתיב נמי בחלינה וחללה נעלו מעל רגלו (דברים כה) מה רגל דמצורע ימנית אף חליצה ימנית: ואון. דשמן עשיר דלא אינטריך אתי למדרש אזן אזן דרליעה דכתיב ורלע אדניו את אזנו (שמות כא) מה דמלורע ימנית אף דרליעה ימנית והך גזירה שוה מפורשת בפ"ק דקדושין (ד' טו.). ודעני לא דריש להו רבא כדלקמן כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית כו': שמחליתיין למחי התח. דעשיר לא אינטריך למאי אתא בשלמא קמא לגופיה שמחלית ולח ימנית חלח תניינא למאי: במקום יהן שנתרבתה

 ל) ס"ל ל"ג, כ) ז"ל למיהדר,
נ) [זכחים כד:], ד) ל"ל דעשיר,
ס"ל ל"ג, ו) שבועות יט. ב"ק
סד: [סוטה ג. בכורות מג.], ו) זכחים כד: ע"ם כלח. מנחות פג.] חולין כב., ה) לעיל ז. וזכחים כד:ז, ט) והמטיר המובחה. י) ופסחים סה: זבחים ד. יד: כד: [ויקרא טוז] וקאי אכהן שנסחנך וחינוך של כהן הוא במנחה, ל) בדם לא הוו ילפינן מהדדי אי. ל"ק, ק) עשיר. נ״ק,

תורה אור השלם

1. וּמִיֶּתֶר הַשְּׁמֶן אֲשֶׁר עַל כָּפּוּ יִתָּן הַבֹּהָן עַל הְנוּךְ אוֹן הַמִּשָׁהַר הַיְּמֶנִית ועַל בֹּהֶן יְדוֹ הַיְמְנִית וְעַל בֹּהָן רְגְלוֹ הַיְמָנִית על דם האשם: 2. ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח הַעֹלֶה וִאֵת כָּל דִּמה יִשִׁפּרְ אֵל העלה האת כל המה ישפר אל יסוד המובה: וייקית ז לה ה. ועבל הברון את אצבעו הימנית מן השמון אשר על השמון באצבעו שבע פעמים לפני יני ייקרא יד טו לבני יני ייקרא יד טו גמון הדקריב הברון את הכל במים והקריב הברון את הכל התימוני ממורים. ולה הצה של היינור מ והקטיר המזבחה עלה הוא אשה ריח ניחח ליי:

. 5. ושחט את בו הבקר לפני יי

גליון הש"ם

גם' יד יד לקמיצה. ע' לקמן דף לו ע"ב תוספות ד"ה ידך:

מוסף רש"י

יד לקמיצה. בפרטת מצורע עשיר כתיב על מנוך און הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית וקרא יפירא הוא כדמפרש המם וקאמר רבא יד דמצורע אתי לגיש למיגמר יד דקמילה מינה שתהא בימין, והיכא כתיב יד בקמילה וימלא כפו ממנה לחליצה. שתהא כפו ממנה לחליצה. שההא כימין ותבחים בדה. דגל דגל לחליצה. דכמיב כיה על בסן בימין דכמים על דם האשם דד דביין דכמים על דם האשם דד האשם בשל לחיבת ולא הרו צע למיהד ווכחביה בשנן מופנה הוא למדרשיה ידי די מופנה הוא למדרשיה ידי די לוקמילה דעל רבו לחליבה און אחן לרליעה (יבמות ע:) דקרא דמלורע עני מיותר לגמרי כדאמרן במנחות בפ״ק יד יד לקמילה רגל רגל לחלילה אחן לקתיכה רגל רגל לחלים חזון לרנים. מש קדו, וכלמה חזון לרנים. מש קדו, וכלמה להלן הלן בתולדים עני של להלן חזן בתולדים עני של להלן חזן בתולדים עני של הוככלל הסכים בתולדים עומרי הוככלל היה מהלי דעני דכולה! כתיבין ההיל דעני דכולה! כתיבין בתולדים עשרה, משהת קראה; כל הכרה עשרה, משהת קראה; כל החדרה עשרה היהרה שיבורה. מקום שנאמרה אצבע וכהונה אינה אלא ימין. כגוו הכהו או הכהנים הס"ד כנון הסכון לו הסכונים קמ"ד אצבע וכהונה בעינן. כנון הלו קמל דכמינ בני וריקת מטלח ולקח הכסן מדס המטלח בעי דגמר ממלורע שישר דכמי בני דגמר ממלורע שישר דכמי ביי לדגע וכחוני ונופרם ביי מולחובים בד"ש. אמר רבא או אצבע או כדונה. ומנר

את הפבר או במושבה במה להכך ללבעו הממיח ומינים ילפיע לכל היכא דכמיב כהן או אלגבע שמהא עבודה בימין (חודקי בב.). והקריב הנכדן את הכל וכר'. גני אנדים כמינ והקרב והכנעים ירמן במים והקריב הכהן את הכל והקטיר המוצמה זו הורלבת איברים לכבש. דאילו הקטרה בהדיא כמיב בקרא והקטיר המוצחה (חביצה יא.). הרגל של ימין בשמאל. מי שוכה להעלות לככש הראש והרגל מקבל